

343.54

Szerző *Plume*

Hely

Cím *A gyémántgyűrűtől az írógépig*

Idő

"1913"

Forrás:

Pesti napló

Bp.

1913 X^u/27

Helyszám

A gyémántgyűrűtől az írógépig.

*

A pesti nagykerut sarában tipeg gét „gépíró-kisasszony“. Este van, láz, még a villamos gömbök is mintha szerelmesen remegnének. Hirtelen kardesörtetés, a leányok nyomába egy hadnagy szegődött... És másnap délben arra ébred a hadnagy, hogy a leányok csunyán leittatták és ellopták értékes gyémántgyűrűjét.

Mikor ezt a pesti történetet a rendőrségi kommunikék fanyar nyelvén először olvastam, elhatároztam, hogy meg fogom védeni általában a gépíró-kisasszonyokat, akik tudtommal nem járnak kaland után a köruton, hanem tisztességes módon keresik a kenyerüket és néha többet, szorgalmasabban, intelligensebben dolgoznak, mint a férfiak. Egy csomó kedves leányösmerősömnek akartam örömet szerezni a gépíró-kisasszonyok reputációjának helyreállításával. A szolid, kedves leányok, akik a napi robot után is vidáman mosolyogva sietnek haza és a körutnak a déli meg az esti órákban ünnepies és derüs képet adnak, megérdemelték volna ezt a védelmet.

A rendőrségi hír azonban, amely így csúfította az „irodista“-leányok általános jó hírnevét, csak szerencsétlenül volt megfogalmazva, mert figyelmesebb olvasás után kiderült belőle, hogy a hadnagyot nem a gépíró-kisasszonyok lopták meg, hanem szélhámos nők, akik irodakisasszonyoknak adták ki magukat. A gépíró-kisasszonyok megvédelése tehát fölöslegessé vált.

Két pesti cselédsorban lévő leány tollas kalapot, strucc-boát és néhány szóra terjedő műveltséget öltött magára. Bekalandozták így a körutat és ellopták a hadnagy gyémántgyűrűjét. A rendőrség előtt azt vallották, hogy megunták

a cselédi állapotot, gépíró-kisasszonyokká akartak előlépni, beiratkoztak egy tanfolyamra, hogy megtanulják a daktilografiát, de a tandíjat már nem tudták előteremteni. Ezért volt szükségük a tiszt gyémántgyűrűjére, amire a zálogban ötvenhét koronát kaptak.

Ó, így már egészen pesti történet ez. Pesti zszargón-hangot követel, „link“ dolog és nappali lapban csak lenézéssel szabad róla írni.

És mégis Budapesthez tartozik, Budapest éjjeli világához, amelyet a nyárspolgár alig ismer és amelynek egyre különösebb, nagyvárosibb jelenségeit csak javithatatlan művészek vagy éjjeljezők tudják figyelemmel kísérni.

Tizenöt-husz évvel ezelőtt még ezek a szélhámos nők, akik félig romlatlanul kerültek föl faluról a nagyvárosba, télen is „meztéláb“ szaladtak volna a szatócsához petrólejomért és fejüket csak a hirtelenszőke boltossegéd csavarta volna el.

Ma pedig a moziba járnak, ujságot olvasnak, szabad esteiken külvárosi kávéházakban ülnek az „ismerősükkal“ és egy-két év alatt olyan pesti nőkké változnak át, akik röstellik a cselédkönyvet, kalap nélkül nem szívesen mennek az utcára és vagy a szinpadra vágnak, vagy legalább is az írógép mellé.

Budapestnek a fejlődését leginkább ezeken a leányokon lehet lemérni. Hazuról az elemibbnél-elemibb ismereteket hoztak magukkal, de itt a nagyvárosban megüti őket a műveltség, a finomabb szerelem, a mozi, a kávéház, a divatos kalap kulturájának szele. Azt is tudják, hogy ezek a jobb és előkelőbb dolgok nem hozzáférhetetlenek a számukra, csak pénz kell hozzá. Pénz, amelyért Pesten csak le kell haloljni az utcán, különösen éjjel.

És ami pénzt éjjel szereznek, azt nappal befizetik beiratási díjként az — iskolába. De

megnyugtathatnak mindenkit, hogy ezek a nők nem jutnak tovább a beiratási díjnál. Ezek azok a „színésznövendékek“, akik még eleven tanárt nem láttak. Ezek azok a „gépíró-kisasszonyok“, akik még a nevük helyett is „keresztet“ irnak hivatalos okmányokra. Ezek azok a „nevelőnők“, akiket a rendőrök iszákosság miatt bekisérnek. Ezek azok a „szülésznek“, akiket a bábaképző portása bottal kerget el.

Csak a nagy igyekezet van meg bennük, hogy jobb életföltételek közé jussanak, de nincs meg hozzá a legelemibb műveltségi alapiuk sem, tehetségükről nem is szólva. Hamar, tulságosan hamar visszariadnak a tanulástól, a munkától, letörnek és belekeverednek a pesti éjjel dzsungelébe.

Egykori reménységük, álmuk, csak mint fájó emlék marad meg bennük és legfőljebb szélhámoskodnak vele. Éjjel minden tehén fekete, mondja egy közmondás. Éjjel bizonyos pesti kávéházakban minden baglyas haju ember „szerkesztő“ vagy „doktor“ és minden feltűnő ruhájú leány „színésznövendék“, „gépírókisasszony“, sőt ma már az egyik „író“-nek mondja magát.

Letört női egzisztenciák és csak azt a nagy társadalmi osztályt szaporítják, amely csupán a nagyváros levegőjében tud megélni. Párisban „petit femme“-nek hívják, a világ másik felén, Japánban „mousmé“-nak nevezik őket, Budapestten még nincs határozott és általánosan elfogadott nevük. Pedig sokan vannak, már akár tömörülhetnének is. Az éjjeli életben már kísérletek is történtek ama baglyas haju éjjeli „szerkesztők“ részéről, hogy egy ujság zászlaja alá toborozzák őket, de ezek a szegény, szánnivaló női teremtesek még egy lap előfizetéséig sem kulturképesek.

Plume.